

Володимир Грабовський

**XXIX МУЗИЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ
ІМ. АНАТОЛЯ КОС-АНАТОЛЬСЬКОГО
В КОЛОМІЇ**

Фестиваль – це не тільки свято, це своєрідний індикатор цивілізованості та освіченості сучасного суспільства. Музичні фестивалі як свято мистецтва звуків вже віддавна відбуваються у містах і містечках світу. Українська дійсність, незважаючи на складні зовнішні і внутрішні обставини, подає прекрасні приклади духовності та високого мистецтва. Так їх демонструє, зокрема, славне місто Коломия. Славне в багатьох аспектах – історичному, етнографічному, культурно-мистецькому. Та цього дня поговоримо про музику. Отож у цьому місті на Покутті успішно відбувся черговий, вже XXIX музичний фестиваль ім. Анатолія Кос-Анатольського. Цей мистець народився в Коломії 1 грудня 1909 року, а помер у Львові 30 листопада 1983 року. Живши в умовах чужих держав – Австро-Угорщини, Польщі, СРСР – Кос-Анатольський залишив яскравий творчим спадок, що й надалі продовжує хвилювати нові покоління своїм високим артистичним талантом.

Маю на увазі передовсім його музичні твори, хоч багатьом, мабуть, відомими літературний хист, музично-педагогічна діяльність, активна громадська прця.

У розгортанні музично-мистецької діяльності мають бути яскраві ініціатори. В річницю відходу композитора у вічність в Коломиї на будинку, де він народився, було встановлено меморіальну таблицю на честь композитора. А невдовзі з ініціативи коломиян і насамперед Олександра Козаренка, Сергія Козлова та Юрія Ясіновського фестиваль ім. А. Кос-Анатольського розпочав свою мистецьку ходу. Диво-дивнеє як невеличка команда місцевого відділу культури під кермою Ульяни Мандрусак у співпраці з музикантами-педагогами міста долають всілякі перепони і творять фестивалне дійство. Програми фестивалю охоплювали здебільшого 3–4 дні; крім місцевих музикантів, постійно залучалися професійні виконавці – солісти, оркестри, хори, ансамблі. Гостями фестивалю були поважні музиканти з Києва, Львова, Донецька, Хмельницького, Івано-Франківська, Дрогобича, а також Польщі, Німеччини, Італії, Америки.

XXIX фестиваль, простуючи у вивіреному часом річищі, представив шість мистецьких акцій. Відкрився 4 грудня миулого року симфонічним концертом у Народному Домі у виконанні симфонічного оркестру Івано-Франківської філармонії під керівництвом Заслуженого артиста України Віктора Олійника. Програму склали твори української музики від Миколи Лисенка, Бориса Лятошинського, Вадима Гомоляки до сучасних – Левка Колодуба, Мирослава Скорика, Володимира Зубицького. В центрі уваги, як і належить, була музика А. Кос-Анатольського. У вокальних творах композитора в супроводі оркестру (арія Галі з опери «Заграва», солоспів «Ой піду я межі гори») переконливо і цікаво прозвучав спів солістки філармонії Ірини Ключковської.

Органічною акцією у фестивалі був концерт вокальної та камерної музики «Зустрічі епох» за участю Оксани Поляруш (сопрано, Італія), Оксани Граб (фортеп'яно). Молоді музиканти, що вже ґрунтовно опанували секретами професійної майстерності (О. Граб закінчила Київську консерваторію ім. П. Чайковського і зараз працює концертмейстером Івано-Франківського музичного училища ім. Д. Січинського, а О. Поляруш продовжує навчання в консерваторії ім. Дж. Фрескобальді в італійській Феррарі), продовжують своє мистецьке сходження. У програмі фестивалю майстерно і з дотриманням стилю «зустрілися» барокові композитори (А. Вівальді, Г. Ф. Гендель) з творчістю Кос-Анатольського. бароко У запропонованій програмі були виразно виспівані карпатські мотиви.

Відомо, що хоровий спів в Україні – це щось більше, ніж музика. Тому природним було включення до фестивалних програм концерту хорової музики «Співай, душе моя, пречисту пісню Богу». Хоч вона виконувалась не професіоналами, а хором Собору св. Архистратига Михаїла під керівництвом знаного в Коломиї Володимира Кенюка, – творче натхнення і хвилювання, викликане духовними композиціями, передалися слухачам, які зворушливо сприймали спів хору та солістів. У мистецтві хору відчувалися вправність і значні досягнення, закладені, очевидно, її першим керівником св. пам'яті Анастасією Соколишин. Прозвучали відомі твори класиків: Веделя, Вербицького, Матюка, Січинського, Гнатишина, Кос-Анатольського, декілька сучасних композицій (П. Сташкова та М. Попова), що

в окремих творах вдало були доповнені солістами – Оксаною Крицькою з Івано-Франківська, Остапом Бараболоком та ін.

Однією з перлинок ХХІХ фестивалю була «Музична вітальня», що традиційно проводиться у затишному музеї історії Коломиї. Програма мистецького свята, присвяченого дружині композитора Надії Кос, була цілісною, добре продуманою, укій тісно поєдналися музична і поетична складові творчості Кос-Анатольського і. Виконавцями були проф. Олександр Козаренко (фортеп'яно) і Заслужений артист України Олег Батов (художнє слово). Суперлятиви на адресу виконавців власне підтверджуються блискучою грою п'яніста – не лише в сольних епізодах, а й у витонченому супроводі поезії – і майстерним, артистичним донесенням слова композитора, який і в цій царині залишався великим майстром.

У концерті «Юні музиканти – незабутньому Маестро» з виступили учні ДМШ № 1. Зайве говорити про їхній настрій, хвилювалися також і їхні наставники – вчителі й концертмейстери. У програмі світової класики – Ф. Е. Бах, Шопен, Шуман, Мендельсон, Гріг, Беріо – сусідила з українськими композиторами, з якими добре знався А. Кос-Анатольський: К. Домінчен та Д. Задор. Думається, що така смілива пропозиція – виставити юнь на велику сцену – є дуже потрібною. Саме в такому відповідальному мистецькому «горнилі» гартуються майбутні музиканти, що понесуть мистецтво в Україну та світ. Ось їх імена: В. Федчук, Б. Метлюк, Д. Курович, Д. Шинкарук, Н. Коленко, Ю. Маник, О. Зелді, С. Парашук, Ю. Захарук, О. Буряк, Л. Гоній (фортеп'яно); Н. Ямборчук, К. Саффури, Б. Хім'як (скрипка); О. Вільгуцька, Я. Мельничук (спів); Н. Голіней (учні викладачів А. Данилюк, З. Зарінчук, А і Б. Іванчук, У. Карпенюк, Т. Коваленко, Л. Лехник, Р. Микитюк, О. Рудик, Н. Симчич, М. Томенко, Л. Хім'як, Л. Хомич, В. Ясіновська.

У концертах за участю коломиян – вчителів та учнів Коломийської ДМШ № 1 – прозвучала розмаїта веселка популярної музики, що лунає в цілому світі. Якщо нині говориться про популярну музику, то як правило зневажливо – «попса». Та хочу заперечити. В кулуарах фестивалних концертів почув, мовляв, «ми – не філармонія!», тобто граємо те, що подобається різним людям, а не лише фахівцям чи рафінованим меломанам. Можливо, багатьом потрібно дослухатися до цієї думки, у тім менеджерам-організаторам мистецького життя (у нас їх назагал дуже бракує). Сьогодні утворилася велика прірва між музикою «легкою» і «серйозною», «класичною» і «розважальною». У цивілізованих державах вона розв'язується досить просто: кожен вид мистецтва має коло своїх прихильників і розвивається за своїми законами. В нашій дійсності, що тримається, зрештою, на давніх висококультурних традиціях музичного життя, чомусь домінує музика не найвищої якості, затуляючи собою і класику, і народно-пісенні здобутки, і побутове музикування. Тому в цьому контексті музика А. П'яцоли, Н. Андерсона, Дж. Вільямса, Е. Капуа та інших мирно співіснує з шедеврами А. Вівальді, Г. Ф. Генделя, Й. Гайдна, Н. Паганіні. Увінчують цю картину незабутні мелодії А. Кос-Анатольського у довершеному виконанні. Про цю якість потрібно висловитись окремо. Гурт викладачів ДМШ № 1 до участі у фестивалі імені композитора віднісся надзвичайно серйозно. До слова, думаю, що саме ця школа заслужено мала би носити ім'я Анатолія Кос-Анатольського. Коломиї – пощастило. Відомі прізвища

непересічних музикантів міста, Покуття, Гуцульщини. Це – Василь Витвицький, Марія Білинська, Роман Рубінгер, Романа Клапоущак (з дому Гумінілович), Василь Якуб'як, Матвій Рузічнер, Галина Грабець та інші, що внесли в музичне буття України значний вклад. Думається, що патріоти спільно з владою знайдуть гідне оптимальне вирішення, як увіковічити для нащадків усі ці імена. Та А. Кос-Анатольський – це унікальна особистість і творчість продовжує активно жити в сучасній музичній культурі.

Повертаючись до яскравого заключного концерту ДМШ № 1 за участю солістів та ансамблів, ще раз хочеться виділити окремі позиції цього дійства, як і окремих виконавців. Центром програми був камерний оркестр під керівництвом Любомира Лехника, Анжели Микитюк та диригентурою Богдана Іванчука. Цей ансамбль за плечима має досить тривалу історію: від струнного оркестру, квартету до симфонічного оркестру. До його діяльності свого часу долучалися С. Луканюк, М. Рузічнер, Ю. Ясіновський, П. Терпелюк та інші. Вдалий ансамбль керівників наполегливо шліфував професійну майстерність, злагоджене звучання, опанування репертуаром. Щодо останнього, то важливими чинниками є аранжування та інструментація творів різних напрямків музики: від бароко і класицизму до популярно-танцювальної музики (тут доклав рук Р. Микитюк). Не можу не згадати вдалого залучення до концерту учнів: коли вихованці грають чи співають поруч майстра-вчителя – це найкращий спосіб навчання! Вражає масовість, підтверджена іменами солістів і керівників: В. Лазяк, Н. Ямборчук, А. Ільницький, О. Юртин, С. Гаргат, М. та Г. Ославські, А. Хім'як, О. та Х. Олексин, М. та В. Комуницькі, А. Данилюк, Ю. Соловка, І. Митлюк, В. Волошенюк. Як не виділити юних музикантів, що особливо талановито виявили себе в ролі солістів: Богдана Габріелян (спів), Соломія Бійовська (флейта), Катріна Саффурі (скрипка) та багато інших.

Невід'ємним атрибутом в акціях фестивалю були змістовні фахові коментарі Надії Томич та Олени Курчій. Особливого пафосу фестивалю надала також присутність дружини та сина композитора – Надії та Адріана Косів, які щиро висловлювали коломиянам своє зворушення і вдячність.

Число 29 є свідченням поважності та певної історичності коломийської імпрези, яка є одним з найстарших музичних фестивалів в Україні. І хоч не варто його порівнювати з «державними» фестивалями у великих центрах – «КиївМузикФест», «Музичні прем'єри сезону» (Київ), «Віртуози», «Контрасти» (Львів), коломийський фестиваль зберігає і продовжує розвивати мистецькі традиції, примножені ентузіазмом численної когорти молодих і зрілих виконавців.

